

חיישינן בזה לריבית. ואף על גב דקאמר בלשון הלואה.

לימא מתניתין דלא כהלל, שאסר לעשות כן אף בחול.

דהא **תנן**: אסור ללות סאה חיטין, על מנת לפרוע סאה חיטין חזרה. שהרי אם יוקרו החיטין בין הלואה לפירעון, נמצא שפורע הלוח דמים מרובים יותר על דמי ההלואה.

וכן היה הלל אומר: לא תלוה אשה ככר לחברתה, עד שתעשינה דמים. כלומר, שתשום את דמיה, כמה היא שוה בשעת ההלואה, וכן תתחייב לפורעה. שאם לא כן,

יום. כדררשינן מהא דכתיב, "ועיניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב". ואפילו הכי, **קא חזינן להו לאינשי דקאכלי ושתו עד שתחשך**,⁽²⁾ ואין מוסיפין כלום מחול על הקודש, **ולא אמרינן להו ולא מידי**. משום ד"הנח להם לישראל. מוטב יהיו שוגגין, ולא יהיו מזידין". אלמא, אף כשעוברים על איסורי תורה, אין למחות בהם.⁽³⁾

שנינו במתניתין: **וכן אשה מחכירתה בכרות**.⁽⁴⁾

והוינן בה: משמע, דוקא בשבת הוא דאסור לומר "הלויני", משום דאתי למיכתב. הא **בחול שפיר דמי**.⁽⁵⁾ ומותר ללוות ככר, ולא

בתורה מחינן בהו. מיהו בתוספות לעיל [נה א], איתא לא כן. והוכיחו זאת מסוגיין. ולית להו לחילוק הנ"ל. ודוקא אם שגו רוב הציבור בדבר. אבל אם שגו יחידים, יוכיחם. ומוטב שיזודו, ולא יגררו את רוב הקהל אחריהם. תשב"ץ חלק ב.

4. והתוספות יום טוב דקדק, למה פריך דוקא מכרות, ולא מרישא דכדי יין ושמן?

ובתוספות רבי עקיבא איגר כתב, דלמאי דפירשו הרמב"ן והריטב"א [הובאו בהערה 6] לא קשה מידי. דדוקא בכרות אסר הלל. [וכן לדרך הר"ן שם אתי שפיר].

5. והקשו הראשונים, אמאי לא מוכחינן משבת גופה דלא כהלל, מהא דשרי ליטול ככר בככר בלשון "שאלה".

ומכאן הוכיח הריטב"א כרש"י, דסתם שאלה אינה אלא לזמן מועט. ולהכי ליכא למיחש בה לשמא יוקרו חיטין. ודוקא בהלואה שהיא ללי, יום, חיישינן להכי.

2. ויש להוכיח מכאן דיש שיעור לתוספת יום הכיפורים. שהרי ודאי לא היו אוכלים עד חשיכה ממש. דהא אי אפשר לצמצם. ואפילו הכי לא סגי בהא משהו, אלא היו צריכים להפסיק מבעוד יום. תוספות, ביצה ל א.

וכתב הר"ן שם, דלמאן דאמר "ספיקא דאורייתא לחומרא", אין ראייה מהכא. דכיון דבין השמשות הוא ספק יום ספק לילה, בהכרח שהזהירה תורה לקבל תוספת יום כיפורים קודם הזמן הזה.

[וצריך עיון, דאם כן, אף בלא חיוב תוספת, קא עברו על ספק איסור דאורייתא. שהרי אכלו עד חשיכה. וכבר עמד על זה החתם סופר.

וכתב, דמאחר ולא ברירא לן ענין בין השמשות, ושיטת רבי יוסי בזה דהוא כהרף עין, ממילא נכלל כבר באותו משהו שהפסיקו קודם חשיכה. ואין למחות אלא בדבר שהוא ברור לך כאחותך [כדלעיל קמה ב]. ולפי זה אין מובנים דברי הר"ן].

3. והביא הר"ן שם, דיש אומרים דדוקא בדבר שאינו מפורש בתורה. אבל דבר שאיסורו מפורש